

DONNA LEON

En nom del fill

edicions

62

DONNA LEON

En nom del fill

Traducció de Núria Parés Sellarès

Edicions 62

Barcelona

Títol original: *Unto us a son is given*
© 2019 by Donna Leon and Diogenes Verlag AG Zürich
All rights reserved

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 917021970 / 932720447).
Tots els drets reservats.

Primera edició: març del 2019

© de la traducció: Núria Parés Sellarès, 2019

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.
Diagonal, 662-664. 08034 Barcelona
info@edicions62.cat
www.edicions62.cat

Fotocomposició: gama, sl
DIPÒSIT LEGAL: B. I.866-2019
ISBN: 978-84-297-7761-1

—Ja saps que no m'agrada ficar-me on no em demanen —va dir el comte Falier a en Brunetti—. Però en aquest cas, com que em toca tan de prop, crec que no tinc alternativa, la veritat.

En Brunetti, assegut davant del seu sogre en una de les butaques flonges i ostentoses que omplien el *palazzo* Falier, feia una estona que l'escoltava, conscient que al comte li resultava difícil explicar aquella història que volia compartir amb ell.

El comte havia trucat a en Brunetti al matí i li havia demanat si tenia temps de passar per casa seva a prendre alguna cosa quan sortís de la feina, perquè volia consultar-li un tema. El primer que va fer en Brunetti, atès que era un dia càlid de principis de primavera, va ser calcular la ruta més fàcil per anar caminant de la Questura al *palazzo* sense quedar atrapat enmig de les habituals rutes migratòries de bandades de turistes. Amb aquell cel clar i la temperatura agradable, pujar per la Riva degli Schiavoni seria impossible, i travessar la Piazza San Marco una autèntica bogeria. Els *vaporetti* que venien del Lido generalment anaven molt plens, però no prou per no poder-hi pujar. Per tant, va acceptar la invitació —ignorant la seva

habitual reticència a utilitzar el transport públic quan podia anar a peu—, va agafar el número u fins a Ca Rezzonico i va arribar d'hora al *palazzo*.

—No m'agraden les xafarderies —va insistir el comte, tornant a captar l'atenció d'en Brunetti—. No m'han agradat mai.

—Doncs viu a la ciutat equivocada —va respondre en Brunetti, acompanyant el sarcasme amb un somriure suau—. I potser hauria d'evitar parlar amb altres venecians.

El somriure de resposta del comte era ample i relaxat.

—La primera afirmació no és correcta, com ja saps —va dir a en Brunetti. Després, amb un somriure encara més càlid, va continuar—. La segona podria ser-ho, però en qualsevol cas ara ja no hi puc fer res: és massa tard. Tota la vida he conviscut amb venecians.

—I potser un d'ells és la font d'aquesta xafarderia sobre en Gonzalo? —va preguntar en Brunetti, interessat per veure si el seu sogre voldria parlar de la xafarderia sobre el seu millor amic i encuriosit per saber-ne més coses.

—Sí. I és un advocat. —Potser pensant que en Brunetti li preguntaria qui era, el comte va alçar una mà i va dir—: És igual qui m'ho va dir. L'important és la història.

En Brunetti va assentir. Com la majoria de venecians, estava acostumat a nedar en l'espiral d'informació i desinformació que fluïa a través de la vida diària; però a diferència de la majoria de venecians, a ell no li agradava gens: la seva llarga i enrevessada experiència li havia demostrat que era molt poc fiable. El Brunetti commissario havia sentit històries tan escabroses que li feien enrojolar les galtes, i el Brunetti lector estava familiaritzat amb les descripcions que feia Suetoni dels plaers de Tiberi. No obstant això, el Brunetti pensador era conscient de la tendèn-

cia que tenien els venecians d'exagerar les gestes de persones que ni tan sols coneixien, sense preocupar-se de les conseqüències ni de la poca base fiable d'allò que repetien alegrement.

Esclar que li interessava el que feia i deia la gent, però poques vegades s'ho creia fins que no acumulava les proves suficients. Per tant, el que li pogués explicar el seu sogre era, per a en Brunetti, un cas per demostrar, no una veritat per creure.

Mentre esperava que el comte decidís com exposar el tema, els pensaments d'en Brunetti es van desviar cap a una decisió que la família havia evitat i ajornat durant anys: què s'havia de fer amb la vil·la que tenien a prop de Vittorio Veneto, perquè el comte i la comtessa ja no la utilitzaven i la família d'en Brunetti havia deixat d'anar-hi als estius. Mentre la família dubtava, s'havia començat a filtrar aigua per les finestres de la cara nord, i el masover havia anunciat que volia un augment de sou important.

Com si hagués llegit els pensaments d'en Brunetti, el comte va dir:

—No és pas de la vil·la que et vull parlar, tot i que en Gonzalo a vegades m'hi fa pensar.

En Brunetti, sorprès per la comparació, va dir:

—Vaja, no ho sabia que se li filtrava aigua pel cap.

El comte va ignorar la falta de serietat d'en Brunetti i va insistir a continuar amb l'explicació.

—Els vas conèixer tots dos gairebé al mateix temps, Guido; vas passar moments molt feliços en la seva companyia; i ara tots dos mostren els efectes del pas del temps.

L'amic dels seus sogres, padrí i tiet no oficial de la Paola, Gonzalo Rodríguez de Tejada, formava part de la família Falier des que en Brunetti en tenia record. Havia

vingut de Londres per assistir al sopar del desè aniversari de casament d'en Brunetti i la Paola, i per a l'ocasió els va regalar una peça de ceràmica cúbica del segle XII, pàl·lida com el desert, més o menys de la mida d'un bol d'amanida, decorada amb el que ells sempre havien suposat que era una inscripció alcorànica a la part interior. Amb una gran clarividència, en Gonzalo havia col·locat el bol a dins d'una capsa de plexiglàs que es podia penjar a la paret, de manera que així s'evitaven els perills i accidents que afecten qualsevol casa amb nens petits. Encara el tenien penjat a la paret de la sala d'estar, entremig de les dues finestres que donaven al llunyà campanar de San Marco.

Durant els últims anys, en Brunetti i en Gonzalo de tant en tant s'havien vist pel carrer, o en alguna botiga o cafè, i sempre havien sigut estones animades tot prenent *un'ombra* o un cafè. Feia uns mesos, s'havien trobat per casualitat pel carrer, a prop del Campo Santi Apostoli. Quan va entrar al *campo*, en Brunetti va veure que en Gonzalo caminava cap a ell alçant una mà per saludar-lo, i es va adonar que els cabells de l'home havien passat del ferro a la neu, si bé a mesura que s'hi acostava, en Brunetti va comprovar que tenia l'esquena recta com la d'un sergent i la seva mirada continuava sent d'un blau penetrant, potser el rastre d'algun invasor del nord d'Espanya.

Es van abraçar, es van dir que s'alegraven de veure's, i l'home va afegir —en un italià sense gens d'accent— que feia tard a una cita i que no es podia aturar a xerrar, però que donés records a la Paola i als nens i que els fes un petó a tots de part seva.

Va tocar la galta a en Brunetti amb un gest afectuós que feia sovint, després va dir que li sabia greu però havia de marxar, es va girar i se'n va anar a pas ràpid cap a Fon-

damenta Nuove i el *palazzo* on vivia. En Brunetti es va quedar quiet observant com s'allunyava, content d'haver-lo vist, perquè sempre s'alegrava de veure en Gonzalo. Llavors va reprendre la marxa però, per cap motiu concret, es va aturar i es va girar per mirar l'esquena de l'home que s'obria pas entre la multitud. Al principi, com que buscava algú que es mogués ràpid, en Brunetti no el va veure, i llavors es va fixar en una figura alta que s'allunyava, però caminant a poc a poc, amb el cap cot i el colze sobresortint, amb la mà col·locada al maluc, com si volgués sufocar algun dolor secret. En Brunetti va apartar la vista immediatament, com si hagués enxampat l'home fent una cosa vergonyosa i no volgués veure-ho.

En Brunetti va tornar de nou a la realitat, i es va adonar que el comte l'observava atentament. L'home li va preguntar:

—Quan va ser l'última vegada que el vas veure?

—Fa un parell de mesos, potser una mica més —va contestar en Brunetti—. Ens vam trobar a Santi Apostoli, però just el moment de saludar-nos i prou.

—I com el vas veure?

—Jo diria que com sempre —va dir en Brunetti, evitant automàticament que un home gran hagués de sentir que un amic seu havia sucumbit a les forces subjacents que els esperaven a tots dos.

Per esquivar l'esguard del comte, en Brunetti va examinar el retrat d'un jove cavaller que hi havia penjat a la paret del fons i va notar la seva mirada. Vibrant de joventut, amb els músculs ansiosos d'alliberar-se de la immobilitat que requeria la postura, estava dret amb la mà esquerra al maluc i l'altra sobre l'empunyadura de l'espasa. No hi havia dubte que era un avantpassat de la Paola, algun Fa-

lier llunyà que s'havia mort en una batalla, o d'alguna malaltia, o de la beguda, i havia deixat aquella imatge de si mateix per mostrar què havia sigut quan ho havia sigut.

En Brunetti va veure, potser com a producte de la imaginació, alguns trets de la cara de la Paola en aquell jove cavaller, si bé els centenars d'anys havien suavitzat els angles en el rostre d'ella, deixant-li només —almenys en les ocasions en què s'enfurismava— els ulls de falcó buscant la presa.

—No vau tenir temps de parlar?

En Brunetti va fer que no amb el cap.

El comte va abaixar la mirada, va pressionar les mans sobre les cuixes i va deixar-hi els ulls clavats. Encara era un home molt ben plantat, va pensar en Brunetti. Va aprofitar l'oportunitat d'aquella òbvia distracció del comte per fixar-s'hi una mica més bé, i el va sorprendre adonar-se que el seu sogre s'havia encongit una mica des de l'última vegada que s'havien vist. No, per ser exactes, des de l'última vegada que s'havia fixat bé en l'aspecte d'aquell home. Si bé tenia les espatlles més estretes, la jaqueta del comte encara s'adaptava de manera suau a aquell cos més menut. Potser se l'havia fet arreglar, però llavors en Brunetti va veure que tenia les solapes que es duïen aquella temporada i que per tant era nova.

El comte continuava observant-se el dors de les mans, com si hi busqués una resposta; després va alçar la vista cap a en Brunetti i va dir:

—La teva posició sempre és ambigua, oi, Guido?

Era una pregunta, es va qüestionar en Brunetti, o una afirmació de l'opinió del comte? Es referia a la diferència de rang entre ell, fill d'un home de classe baixa la vida del qual havia estat una sèrie de fracassos, i la seva dona, filla

del comte Falier i hereva d'una de les més grans fortunes de la ciutat? O potser a la diferència entre les seves responsabilitats professionals i les exigències que l'amistat i l'amor li imposaven? O potser era la seva posició com a commissario di polizia casat amb la filla d'aquell home que tenia al davant, els negocis del qual potser no podrien suportar un escrutini minuciós?

Com que no gosava preguntar a quina part de la seva vida es referia el comte, en Brunetti va mirar de guanyar temps dient:

—Crec que molts de nosaltres tenim vides ambigües. El món en què vivim ho fa necessari.

El comte va assentir i va posar les mans als braços de la butaca, on les va deixar reposar.

—Recordo que, fa anys, la Paola va venir a casa de visita mentre estudiava a la universitat, a Anglaterra. La major part del temps que va estar aquí se'l va passar llegint un llibre sobre el qual havia de fer un treball. —Se li va suavitzar l'expressió amb el record de la seva filla única, a casa, fent els deures.

En Brunetti va esperar, conscient dels hàbits narratius del comte.

—No va ser fins al tercer dia que la Paola va parlar del llibre i del que volia explicar en el treball.

—I què en va dir? —Per què, va pensar, sempre ens interessen tant les experiències passades de les persones que més estimem?

—Que me l'hauria de llegir —va revelar el comte—. Ho vaig intentar, però quan ella ja tornava a ser a Anglaterra. —Va remenar el cap com si estigués fent una confessió—. No m'atrauen aquest tipus de temes, era un llibre religiós, i no me'l vaig poder llegir.

—Quin llibre era? —va preguntar en Brunetti, encuriós pel que la Paola llegia quan era estudiant.

—*El núvol del no-saber* —va respondre el comte, i va fer una pausa—. Sempre he pensat que seria un títol magnífic per a una autobiografia. Per a qualsevol persona. —El somriure se li va eixamplar, i en Brunetti li va correspondre.

En Brunetti va deixar passar uns instants, i llavors va decidir que volia saber més coses, fossin quines fossin les conseqüències.

—No parlàvem d'en Gonzalo?

—Sí.

—Sembla que estigui amoïnat per ell.

El comte va assentir.

Les mans de l'home gran es van tensar uns instants i a poc a poc es van tornar a relaxar. Però llavors la tensió va migrar cap a la seva cara i li va fer aprimar els ulls.

—En Gonzalo és el meu millor amic. Vam estudiar junts al mateix internat. —Va mirar en Brunetti i va dir, incapaç de contenir la sorpresa—: Déu meu, ja fa més de seixanta anys.

—On era?

—A Suïssa —va contestar el comte—. El meu pare va dir que volia que visqués un temps en un altre país.

—Per algun motiu en particular? —va preguntar en Brunetti, delerós per saber alguna cosa més sobre el passat del seu sogre, per aprofundir en el forat negre de la vida del comte.

—Deia que volia que aprenguéss francès i alemany. Abans ningú no pensava en l'anglès —va explicar—. Però jo crec que va ser un truc. El que volia era apartar-me de les companyies que freqüentava.

—Per què?

El comte va alçar les mans, amb els palmells cap amunt, com si intentés convèncer un atacant de la seva innocència.

—Crec que no li agradaven les idees polítiques d'alguns dels meus amics.

En Brunetti va anar enrere en la seva memòria històrica fins als anys anteriors al seu naixement, però no se li va acudir cap malestar polític que afectés la noblesa. Aleshores les Brigades Roges tot just eren a les beceroles, i l'auge econòmic arrossegava el país cap al futur.

—I va funcionar?

El comte va somriure i va desviar la mirada cap a la finestra del darrere d'en Brunetti.

—Vaig aprendre llengües. I altres coses també.

—Abans ha dit que allà hi va estar amb en Gonzalo —li va recordar en Brunetti, mirant de trobar-hi la connexió.

L'expressió del comte es va suavitzar amb un somriure.

—Ell em va ensenyar a esquiar —va dir, i en Brunetti va pensar que allò seria tot el que descobriria sobre el jove Gonzalo. El somriure del comte es va atenuar una mica, però es va tornar a il·luminar quan li va venir al cap un altre record—. I també em va ensenyar a fer trampes al pòquer. —Va riure amb aquella trapelleria de nen petit. Abans que en Brunetti pogués dir res, va continuar—. Em va dir que m'ho ensenyava perquè pogués detectar-ho si mai algú intentava fer-me trampes.

—I li ha passat alguna vegada? —va preguntar en Brunetti.

—Amb les cartes no —va contestar el comte Falier, sense oferir més explicacions—. Però els senyals que en Gonzalo em va ensenyar a buscar, també apareixen en altres jocs.

—Caram, doncs és una habilitat molt útil —va dir en Brunetti.

—Molt més útil que saber esquiar —va observar el comte, i va afegir—: Sobretot en els meus negocis.

Que ves a saber quins són, va pensar en Brunetti, però va deixar passar la idea sense que se li notés res en l'expressió. Recordava haver preguntat a la Paola, poc després d'haver-la conegut, a què es dedicava el seu pare. Aleshores en Brunetti no sabia que la Paola havia adquirit el sentit de l'humor d'una mainadera anglesa i de quatre anys d'estudis a Oxford, de manera que va quedar una mica sorprès quan li va dir: «S'asseu al seu despatx al *piano nobile* del *palazzo* i fa trucades per telèfon». Quan es va adonar que feia broma, però sense ser broma —és a dir, deia la veritat però una mica esbiaixada—, en Brunetti va pensar en el seu pare, que es passava els dies a casa, assegut esperant que algú li anés a oferir una feina d'un dia per treballar al moll en la càrrega i descàrrega de les embarcacions. Ja aleshores, des del principi, havia sigut conscient de l'abisme que hi havia entre la família d'ella i la d'ell: el pare de la Paola era un comte, la seva mare era descendent d'una princesa florentina; la mare d'en Brunetti havia abandonat l'escola als dotze anys i el seu pare era un somiador incorregible arruïnat pels anys com a presoner de guerra.

En Brunetti va examinar la cara del seu sogre i es va fixar que tenia el nas molt gros.

—Quants anys van estudiar junts? —va preguntar, sorprès de pensar que aquell home una vegada havia sigut un estudiant adolescent. Sorprès de pensar que ell també havia sigut un adolescent.

L'home va fer un sospir que no era gens melodramàtic.

—Quatre; des dels quinze anys fins als dinou, que me'n vaig anar a la universitat. —El comte s'havia enfonsat a la butaca mentre parlava, però tot d'una es va redreçar i va fer una mirada penetrant a en Brunetti—. M'estic convertint en un vell xaruc i xerraire, oi que sí, Guido? —va preguntar; sonava divertit, no pas avergonyit.

—No ho crec pas, Orazio —va contestar en Brunetti—. El passat sempre és interessant.

—El passat llunyà potser sí —va dir el comte, i es va inclinar endavant per donar uns copets al genoll d'en Brunetti i fer valdre la seva opinió.

En Brunetti va pensar en el dia, ara li semblava de segles enrere, que es va comprar un conjunt nou per anar a conèixer aquest home, que havia demanat per parlar amb el jove que es volia casar amb la seva filla. En Brunetti s'havia gastat una quantitat de diners per a ell desorbitada en el conjunt, fins al punt que no n'hi van quedar més per comprar-se unes sabates noves. Sense ser encara commissario di polizia i amb una mare vídua a qui havia de mantenir, era un partit molt pobre —en tots els sentits de la paraula— per a la seva filla. Ell n'era completament conscient, i no podia canviar-ho, però tot i així va acceptar anar al que sabia que seria la perdició de totes les seves esperances.

Va recordar la primera vegada que va anar al *palazzo*. La criada li va fer una petita reverència abans de conduir-lo cap al primer pis i aturar-se davant d'una porta. Va trucar, va obrir i va fer passar en Brunetti cap a dins.

Va reconèixer el comte immediatament, un home amb qui havia passat moltes hores al mateix lloc sense saber qui era. Va veure els cabells grisos, els ulls marrons, la boca sense somriure. L'home, tan sorprès de reconèixer en

Brunetti com de ser reconegut, se li va acostar i li va fer una encaixada càlida.

—Així que tu ets el jove que llegeix sobre l'emperador Adrià —va dir, mentre posava l'altra mà a l'esquena d'en Brunetti i l'hi pressionava amb un gest cordial.

En Brunetti es va entrebancar amb les paraules.

—Sí, senyor —va dir, però llavors encara va tenir la perspicàcia de preguntar—: Com sap el que estic llegint?

—M'ho va dir el bibliotecari —va respondre el comte—. Som vells amics.

—Què més li va dir? —va preguntar en Brunetti, sense pensar. Potser li havia explicat que la seva filla s'havia assegut una tarda amb aquell mateix jove, tots dos amb les mans agafades, rient per la dificultat de passar pàgina d'aquella manera?

El comte Falier es va girar sense contestar i va conduir en Brunetti cap a una butaca de coixins estufats; ell es va instal·lar a la del davant i li va fer un gest a en Brunetti perquè s'assegués.

—Només els títols dels llibres que has demanat aquestes últimes setmanes. —En Brunetti va repassar mentalment les obres, esperant que fossin acceptables: Cassi Dió, *La història augusta*, Filòstrat i Pausànies. Un exemplar de les cartes de Frontó, amb els seus comentaris ambigus sobre Adrià, que semblava impossible de trobar.

—Em va dir —va continuar el comte—, que estàs molt interessat en Adrià.

En Brunetti estava completament perplex. Havia anat allà a parlar de la filla d'aquell home, no d'un emperador romà del segle II. Va notar que tenia els palmells humits, però no se'ls podia pas eixugar amb els camals dels pantalons nous. En comptes d'això, va preguntar:

—Ho troba interessant això, signor comte?

—Per descomptat —va respondre l'home, seriósament—. Em podries explicar per què t'interessa Adrià?

—Per la Paola —va respondre en Brunetti sense pensar. Llavors, quan es va adonar que allò no tenia gaire sentit, va afegir—: Em va parlar d'ell i em va semblar que ho feia amb massa entusiasme. —Va pensar que dient allò semblava que la Paola li hagués parlat d'algú que coneixien tots dos, potser d'un rival, i que ell reaccionava amb gelosia.

Per mirar d'arreglar-ho una mica, va continuar:

—Vaja, si és que el que he llegit sobre ell és veritat.

—I què és? —va preguntar el comte.

En Brunetti tenia ganes de preguntar-li per què volia saber la seva opinió sobre aquell tema, i si el que respongués serviria d'alguna manera com a prova de la seva incapacitat per ser el marit de la filla d'aquell home. En comptes d'això, simplement va respondre la pregunta.

—Soc policia, senyor, de manera que tinc el costum de llegir els textos sobre la vida i els fets de la gent com si fossin informes policials.

—Caram —va dir el comte, somrient—. I això també és aplicable en el cas de l'emperador Adrià? —Va tenir la cortesia de somriure, tot i que el seu interès semblava genuí.

En Brunetti va considerar que aquella pregunta es mereixia una resposta seriosa.

—És conegut com un dels cinc bons emperadors, tot i que sembla que hi hagi alguna cosa sospitosa en la precipitada adopció de Trajà i en tot el procés de la seva successió. Llavors hi ha aquells senadors que van ser eliminats just després que ell es convertís en emperador, tots opositors seus o que es deia que eren els seus enemics.

El comte va assentir lentament, com si li acabessin de demanar que es mirés una història coneguda des d'una altra perspectiva.

—Aquest és l'únic motiu del teu interès? —va preguntar a en Brunetti.

En Brunetti va dubtar, va alçar una mà i es va prémer els llavis mentre feia una ullada cap a la finestra del darrere del seu interlocutor.

—La Paola està llegint un llibre sobre Adrià. Una novel·la. Una novel·la epistolar. I pel que me n'ha dit, l'heroi sembla una barreja xerraire de Marc Aureli i sant Francesc. Es passa l'estona dient que és reticent d'anar a la guerra, però sempre està disposat a enviar els soldats a atacar i a lluitar on sigui. —Això era més o menys el que en Brunetti havia dit a la Paola, però no havia aconseguit disminuir el seu entusiasme pel llibre, o per Adrià.

El comte va somriure i va acabar fent una rialla.

—Quan la Paola era jove, mai no vam intentar impedir que llegís el que volia, però ara que és més gran, preferiria que es quedés amb la novel·la britànica i no perdés el temps amb aquesta absurda ximpleria francesa.

—Vostè l'ha llegit? —va preguntar en Brunetti, incapaç de dissimular la sorpresa.

—Fa anys, però només unes quantes pàgines —va dir el comte, com si hagués sigut el tretzè treball d'Hèrcules—. És completament ahistòric i pretensiosament estúpid. *La història augusta* també és una obra de ficció, però molt més entretinguda i molt més ben escrita, no et sembla?

Mentre en Brunetti intentava recordar les paraules exactes de la seva resposta, va sentir una veu que el cridava.

—Guido? Guido?

Va deixar enrere les seves consideracions del passat i va

tornar al present. El seu sogre estava inclinat cap a ell, amb una mà estesa.

En Brunetti va somriure i va dir:

—Perdoni, Orazio, estava pensant en la nostra primera conversa. —Va fer una llambregada a l'habitació, ara ja familiar—. Va ser aquí, oi?

El comte va assentir.

—M'alegro d'haver superat la prova —va dir en Brunetti, que durant tots aquells anys havia sospitat que la conversa sobre Adrià, seguida d'un cafè i una xerrada banal que ja no recordava, havia sigut el primer pas cap a la seva actual felicitat.

El comte va somriure i va obrir les mans en un gest de benvinguda.

—Jo també, Guido —va dir. De sobte li va canviar l'expressió, se li va endurir de nou i va afegir—: Voldria que tractéssis en Gonzalo tal com vas tractar Adrià.

Momentàniament confós, en Brunetti va preguntar:

—Què vol dir?

—Que hi pensis com un policia.